

Pastabos

Remarks

Dėl *SEJL* papildymų

Gerbiamasis Krokuvos profesorius savo veikalu po K. Būgos, E. Fraenkelio, J. Kazlausko, V. Urbučio pajudino mūsų kalbos leksikos etimologijų nagrinėjimą, viską pateikia gerai mokėdamas visas baltų kalbas. Remiasi svarbiausiais mūsų LKŽ, K. Sirvydu, iš dalies A. Juška, ypač Z. Zinkevičiumi. Tad turime suprasti veikalo ypatingumą ir svarbą mūsų kalbos mokslui, reikšti pagarbą mokslininkui, nes mes šia prasme esame gan atsilikę.

Mokslo darbuose autorius, rodos, virte verda. Štai rankose turime ir atidžiai nagrinėjame vos ne tūkstančio puslapių kelias 2007 metų knygas ir dar kalbos žurnale *ALL* taisymų, papildymų pluoštą. Daugeliui kalbininkų W. Smoczyńskio knygos yra tarsi kokia atgaiva. Vis dėlto dėl tam tikrų žodžių etimologizavimo, pateikto *Słownike*, turime kitų nuomonių (pvz., *āčiū*, *aršūs*, *lėšis* ir t.t.). Abejotina ir dėl kai kurių kirčiavimo dalykų. Tai nėra kokie daug lemiantys riktai, bet gali klaidinti Profesoriaus veikalų skaitytojus ir sekėjus.

Reiktų priminti visiems, kad nemaža bk žodžių turi ne paveldėtą kirtį ar priegaidę, bet pakeistą, imtą vartoti tarmybę rašto žmonių: tai ir *progà* (4) ← *próga*, *reĩkšmę* (4) ← *réikšmę*, *veĩkslas* ← *véikslas* ir kt. Pvz., *audrà* poetų ir teatralų imta bk teisėmis vartoti tik nuo 1935 m. pagal ežero vardą *Audrà*, -*ōs* (*Aldrà*, -*ōs*), dabar pasidarė bk norma (net jaunesni žemaičiai jos tvirtai laikosi). Taip yra daroma ir su žodžiais *lėkštė* → *lėkštē*, *óda* → *odà*, *kibiras* → *kìbiras*, *vėrgas* → *veĩrgas*, *pavėrgti* → *paveĩrgti*, *váistas* → *vaĩstas*, *žáisti* → *žaĩsti*, *spėigas* → *speĩgas* ir t.t.

W. Smoczyńskis visus kirčiavimo variantus rašo lygiai su paveldėtaisiais. Ne, čia naujoviški kirčiavimo variantai, ne žodžių plėtros rezultatas. Tai *áudra* / *audrà* (LKŽ¹ I net nebuvo pateikta, kaip ir *kibiro* / *kìbiri*¹). *Aikštės* (4) dėl jaunumo šnektose *áikštę* pakeitė per mokytojus į *aĩkštę*; taip atsitiko ir žodžiui *aistrà* (2) žem., dabar bk (4).

¹ Teko institute atnešus užrašytų tarmėse žodžių klausytis B. Vosilytes ir K. Ulvydo sprendimo 1956 m.: *Sako* tik Vilnius, Žaliakalnis, gal Panevėžys. Tai naujai išmoktas ir LKŽ nereikalingas

Žinoma, kalbos normos keičiasi, negali sustabarėti. Jei kalbos sistemos jos negriauna, o kultūringoji visuomenė beveik visuotinai pasisavina, turime priimti ir pradėti keisti sinonimiškai. Vien tik VPU studentų nurodytus variantus vieno mokslininko vadovėlyje „Lietuvių bendrinės kalbos kirčiavimas“ (2007) visi ir Rytų Lietuvos, ir iš Kauno autoriai linkę daug ką keisti ir nepaisyti dėsningumo išmokusiųjų.

Sakykim, kad kirtis rodo ir senumą. Pvz., daugelyje žemaičių ir šiaurinių vakarų aukštaičių yra *ad̃vèr̃ij̃e*, nesuspėjusi prisiderinti ilguoju kirčiuotu *ẽ*, toks duomuo neskelbtas; taip pat *àb̃r̃e* Škn, Žg, Grz, *àb̃r̃i* Krš – be svarstymų skolinys iš latvių; net nereikėtų didesnių svarstymų, nes senas tarmės žodis būtų *ãbr̃e* (trumpuosius kirčiuotus pailginančios šnektos ir taip pailgina Pp Šėmetaičių k. 1985 taip ir pasitaikė girdėti: *á.b̃r̃e* ~ *ãbr̃e*.

Forma *pálksninė* dėsningai iš *paalksninės* (p. 11) – dėsningas balsių sutraukimas. Mažai girdima *álksnuotos pievos* (p. 11). Priešdėlio *ant-* dariniai žemaičių tik *ánt-* (net *ámburgos*, iškritus priebalsiui *t*, o *n* atsidūrė prieš *b* ir tariama *m*. Žodis *ánkiaušis* ‚anties kiaušinis‘ yra šnekamojo stiliaus, tarties dialektizmas. Tik aukštaičių yra *añtstolis* (p. 18). *Apsidžiaugti* taisytinas *apsidžiaũgti* (p. 19). Ką apie žem. *apeĩ, apleĩ, àple* mano autorius, kodėl vietoj *ie* čia *ei, e*? Žodis *atañčių* (dgs. gal.) turi atitrauktinį kirtį (p. 28). Tarminis pasakymas yra tik *áudras kėlti* ‚dūkti‘ (p. 31). Žem. yra *avéčià* (p. 38). Prieveiksmis *beveĩk* (p. 58) nepaveldėtas, priegaidės keitimas miestuose. Negi *duburkãlis* ‚menkas duburkis‘ (p. 69) ir *kurpãlis* – vienos priesagos dariniai? Visame žem. plote yra tik *bruot̃er̃ė.lis*, ne *broter̃ėlis* (p. 75). *čigonėnai* = *čigonėnai* (1). Žodis *giesm̃ė* (3) ne tikrai yra religinė, bet ir iškilminga, pvz., himnas (p. 91). Ar *daug̃ėlis* yra ne *daũgelis* ‚l. gromada‘. Forma *dr̃ėžũ* (*dr̃ėžėti* ‚šykštauti‘ (p. 124)) yra nesusipratimas = *drežũ*. Žem. *dr̃ĩsti* tam tikrame *an, en, in, un* išlaikymo krašte esam. l. yra *đr̃ėñc̃o / đr̃ėñ.c̃ũ* ~ *dr̃q̃sũ*, o formos *dresũ* (p. 125) tiesiog nesu niekur girdėjęs ir užrašęs; šalia *dr̃ú.kc* ‚drūtas‘, daug kur tariamas *dr̃ú.gdg̃al̃is* Krš, Pvn ir kt. Ar ne korektūros klaida yra acc. sg. *dũob̃ę* = *duõb̃ę* (p. 133). Žodis *eik̃st̃ė* yra kažkokių transponavimų (J), balsių redukavimo rezultatas (p. 143). Žodžiai *aldija* ir *eldija* vien susieti *a-* ir *e-* transponavimu – turbūt tai vienas žodis (p. 146). Abejotini duomenys *gáila* (p. 151), *po gáisq* (iš latvių kalbos? – p. 151). Žodis *urk̃št̃yñė* šnektų tik *ur̃k̃št̃yñė*, o *urk̃št̃yñė* teikiama bk pagal kitus tokius priesaginius žodžius. Juškos *bãgalis* iš šnektų, kur *na-*, *ba-*, *ta-* dėl *e* platėjimo buvo pakeistas balsiu *e* vakarų šnektose (klaipėdiškių ir kretingiškių) – p. 165, o *geguž̃ė* bene korektūros klaida (ten pat). Iš vok. žem. rašybos atsirado *jėlas* = *gėlas* (p. 166, taip pat ten žr. ir išnašą). *Gel̃žis* žodžio etimologija neįtikinama dėl didesnio baltų kalbų ploto *gel̃ž-*, o *gelẽž-* (*gelãž-* tik dėl *le > la*) tik aukštaičių šnektų. Veiksmažodžių *gim̃džia*, *klud̃žia* (p. 175) yra *i* ir *o* kam. esam.

l. pakeičiamas es. l. kamienu *ia*. *glemža* = *glémža* (p. 188; *glúosis* (iš JŽ) tikriausiai yra korektūros klaida — tikrinta, žmonės nežino (p. 191); *glūdinas* = *gluōdinas* (p. 191) iš pietų žem. (dūnininkų); *atėjo* = *atėjo* (p. 214). Aukštaičių šnektose ir bk prieš *ie-* visada pridedamas *i* = *j*: *jiēkà* = *iekà*, *jiēšmas* = *iēšmas*, *jiēvà* = *ievà*, *Jiēšmuo* = *Iēšmuo* (p. 216–217). *ilgaĩniui* = *ilgainiui* (naujo prisiimto žodžio kirčio vietos ir priegaidės keitimas — p. 218; *nuōdai* = *nuodaĩ* (4 kirč.) — p. 221; *įsnauja* ir *ýsnauja* tik rašyba, tariama *i* (p. 225); *lėlė* = *lėlė* (4) — p. 227; *jeknos* ir *jāknos* ‚kepenys‘ tik rašyba, tarimas vienodas, pirmasis — p. 233; tas pats reiškiny *júo* = *juō*, *júoba* = *juōba* — p. 238; *giáure* — *g* atsirado iš rašybos vokiečių žemaičių tarme — Prūsų lietuviai tare *j* (p. 235), *jūsàsis* = *júsasis* žem — p. 240; *kainà* 4 — žodžio ne iš šnektų priėmimo apie 1910 m. kirčio ir priegaidės perstatymo pagal K. Būgą dalykas (p. 242). *karčemà* — retesnis žodžio kirtis = *kařčema* (p. 255). Vad. rotininkų *kevārza* ‚keverza‘ (p. 280) = *kevérza*, net transponuotas nedėsningas. Žodis *kiviřčias* yra atsipalaidavusių sportininkų ir žurnalistų žodis, visai naujas = *kiviřčas* (2) — p. 293. *klānas* (vandens) 4 — *klānai* yra skolinys ekonomikos reikalams, o *klanaĩ* ‚balos‘ — p. 293. Ten pat rašoma *klōnė*, *klōnis*, dažniau tarmėse *klōnė*, *klōnis* — tvirtagalę nori įtvirtinti dr. S. Ambrazas. Žodžiai *klēvas* ir *kliāvai* (p. 297) yra tik rašybos reikalas. Kirčiavimas *kōneveikti*, *-veikiū*, *-veikiaū* yra neįmanomas, sudurstytas iš kelių šnektų: *kōneveikti*, *-iu*, *-iau* bk ir vakarų aukštaičiai ir *koneveikti*, *-veikiū*, *-iaū* — pietų aukštaičiai (Drsk, Rtn, Maceliai, Vrn) — p. 305. *kópa* ‚wydma pomorska‘ — naujas kirčio vietos ir priegaidės pertvarkymas miestų inteligentų (ten pat). Iš *kósėti* sakome *kósėju*, o *kosėju* beveik negirdimas (p. 306). Formos *kraĩtis* keitimas *kreičiū* yra **rĩ* > *rei* (p. 307). Net iš *krāsės* padaroma *krēsė* net žem. (ten pat) — žr. knygoje *Lietuvių kalbos tarmių morfoneminiai reiškiniai* (p. 155–158). Taip pat vyksta su žodžiais *krātilas* ir *krētilas*, *krašėti* ir *krešėti* ir kt. (ten pat), *kráuti* ir *kriáuti*, *kraulióti* ir *kriaulióti* ir daugybė kitų — p. 309. Na, tas *kriau.akis* yra tik *kreivākis* (*ei* > *e*., transponuota dvibalsio pirmuoju sandu, buvo rašyta, o *kraivas* — priebalsio *r* kietinimo, matyt, prasidėjusio K. Sirvydo laikais, padarinys (p. 311). Žodis *kráušė* ypač būdingas žemaičiams Sg, Kin, Šv, Grdm, Pj ir kt. (p. 313). Jau autoriaus rašyta, kad *krumsnóti* netransponuota *kramsnoti* forma (p. 315). Pr. *cugis* yra aiškus rašymas pagal vok. žem. (p. 321). *Kūlis* / *kūlys* ‚akmuo‘ nemaišytinas su *kul-* šaknies žodžiais (ten pat), ypač *Kulių* su *Kūliais*. Sovietų okupacijos laikais sukurti *laisvanōris*, kad nesutaptų su lietuvių kovotojais *savanōriais* (p. 394). Kauniškių šnektų *laiřkas* yra naujo žodžio priegaidės perstatymas, atsisakant skolinio *grōmata* nuo 1920 m. — p. 335. *Taurālaukis* naujas pavadinimas, nes senieji klaipėdiškiai (ir pagal Fenzlaw) vartojo *tāurlā.ukis*. Veiksmažodis *lailėti*, *laĩla*, *-ėjo* yra netransponuota rytų lietuvių forma (p. 342), sena mūsų

žodynininkų klaida. F. de Saussure'o dėsnių pažeidimas yra *lėžti, lėžtu, lėžiau* ,rimti, mažėti' = ... *lėžtù, lėžiaũ* (p. 349). *leĩsgyvis, leĩzgyvis, leĩ-t-gyvis* yra naujo bk vartoto žodžio priegaidės perstatymas (p. 342). *atlyžaũ* taisytinas, nes yra tik *atlyžau* iš *atlyžti* (p. 348). Žodžio *lėšis* tarmių istorija *lėñšis, lĩšis*, S. Stan. *laisis* = *leisis* ar *lėsis*, *leñšis* lyg ir nerodo germaniški (p. 348) esą; *meĩstas* (p. 368) yra iš pietų aukštaičių (dzūkų) duomuo su redukuotu dvibalsiu -ai: = *maištas*. Forma *māno* = *māno* iš trumpuosius kirčiuotus balsius ilginančių šnektų (p. 372). *Matomai* (= *matyt, mato-si*) toks *mano likimas* (kalbos kultūros klaida) — p. 377. Rašyba, tik taisytina (*kaip mat*) = *kaipmāt* — p. 377. Žodžiai *madùs, bárnas* (p. 385) bene bus iš dadininkų tarmių ar iš Šv, Grdm. Žodis *malata* (p. 386) irgi turi skiemenį -at- iš *le* kietinančių šnektų, o *mala liežuvių* bus netaisyta korektūra. Pasakymas *žmonà parsilėido* bus tikriausiai *žmonà pėrsileido* (p. 391, 307 išnaša). Būdvardis *paminklĩnis* (2) yra koks tarminis, taip yra *pamiñklinis*, -ė (1) — p. 403. Kiek žinoma, veiksmažodžio *mỹžti* tarminis esamasis laikas yra *menžù, meñža* (Krš, Šauk, Vg, Varn), ne *minžù* — p. 407; *mókymasis* ne naujadaras (p. 409), plg. dar nelinksniuojamą žem. formą *múoki. múos / múoki.muos* plačiai (p. 408). Žem. *mótyna* negali turėti dzūkų priesagos -yna, reiškiančios prastumą (kai Švenčionių *merginoms* pasakė mokykloje slavas mokytojas *mergynos*, tos ir po 50 metų prisiminė įpykusios (p. 411). Mot. giminės būdvardis *papúota* reiškia patelę su daug *papų*, tai žinoma iš vieno posėdžio Lietuvių kalbos draugijoje 1910 m. kalbėjo apie *papìngą mergą* ir *papúotą kiaulę* (p. 439). Žodžiai *pumplỹs, pumpùkas* turi netransponuotą *um ~ am* (p. 438). Prielinksniai ir prieveiksniai *pāskui* ,iš paskos' ir *paskuĩ* ,vėliau' yra labai skirtingi ir nemišomi žodžiai (p. 441), taip pat *pāskum* ir *paskuñ*. Veiksmažodis *pavydėti* es. l. tariamas *pavýdžiu*, ne *pavydžiù* (p. 444). *Paviētra* kažkaip netikėtai kirčiuojama ir rašoma (p. 444). *Pielčiai* ,toks džioviklis' (p. 447) kažin ar transponuotini *pēlčiais*. Argi priesaga -ūn- *ruskiego pochodzenia* (p. 451) to seniai atsisakyta. Priev. *pėrnot* šiaurinese vakarų žemaičių šnektose (Klp, Krg, Plik) žodžio paskutiniame skiemenyje *ai > o* (W. Fenzlau 1936, 13, D. Gargasaitė LKK III 87–89, LD 90 ir kt.) = *pėrnait*. *per-* pakeičiamas ne tik latvių *par-*, bet ir visų žemaičių, šiaurės aukštaičių apie Žg, Ps, Pn, Kp ir kitur (p. 451). Kažkoks neaiškumas dėl *pėšti* ir *páišyti* ,rwać' (p. 453). Žodžiai *pelakas* ir *pelakai* yra iš -le- > -la- šnektų ploto (p. 459). Daugybė žemaičių ir dabar sakom *pìñĩjks / pìñĩñks, pìñĩñgĩñis*, tai ne stlit. gw. (p. 461). Ne visų lietuvių yra *súodžiai* (p. 474), žemaiteliai nabageliai sako visur *sú-des / sú-dis, p̃rísú-diejuši / p̃rísú-diejoše* ,prisuodiję'. Kirčio *plú-gas* niekur nesu girdėjęs, užrašyta negirdinčių priegaidžių (p. 476). Daiktavardis *prastūolis* koreguotinas: *prastuōlis* (p. 480). *púota* 1 taip pat yra naujo bk kirčio pertvarka (p. 489). *Pùnia* ir *pūnė* tos pat šaknies žodžiai? *raĩšas*, -à (4) tai ry-

tiečių tarmių iš bk *ráišas*, -à (3) pertvarkytas žodis (p. 497). *Ravkasỹs* tariamas *rauškašĩs* ~ *Ravkasỹs* turėjo būti, dažnesnis *ravakasỹs* žodynininkus labiau patraukė (p. 505). Bk šiuo metu vietoj *rožančiaus* plinta *rōžinis* (1) — p. 505. Priev. *žemynrāžiui*, *žemynvařpiui* (p. 505) sukurti vietoj žem. *žēmi-nrāžōu*, *žēmi-nvāřpōu* (p. 505) neaiškus yra veiksmazodis *rumžtis* (p. 510), *am* > *um ramžtis*? Būdvardis *riebūs*, -ì 3 del kirčiuotės retumo ima tik dabar derintis bk prie 4 (p. 514). Daugiskaita *atariečiai* = *atōriečiai* iš šnekų, kur išliko *a, nepakitęs o (p. 515). Šnektose žem. yra ir *rūd̃mēiši* / *rōdmē.ñe* / *rōdmē.še* kaip ir *mėsos* variantus turi (p. 522). Žodis *samānē* ‚naminė‘ išplito per televizijų humoro laidas, net žem., kur žodžio *sāmana* visai nebuvo vartojama, tai 5–7 metų senumo žodis (p. 531). *Sāmpylinis pienas* ne atsargiai piltas (p. 532), bet per advento ar gavėnios sausius pasninkus. Forma *sāvo* iš šnektų, kur ilgiamai trumpai kirčiuoti balsiai (p. 537). *sēkantis* ‚nastėpný, który przydzie‘ bk dar nepriimtas (p. 540). *skiedrà* (4) naujadaras iš mokyklos, nuo (3) — p. 562. *smėlėtas*, -a = *smėlėtas* (1) korektūros klaida? (p. 576). Bk yra *sóstas* (1), ne *sōstas* (p. 584). Kaip čia išeina: *spelgti* daugiausia žem., o *spal̃gena* (1) rytiečių aukštaičių (p. 585). A. Salio yra 1932 metų naujadaras *staigmenà* (3^b) — p. 600, o *įstinga* = *įstinga* (p. 601). Veiksmazodis *stėrti*, -u negali būti *stėraũ* = *stėrau* (p. 602). Esam. l. *šq̃la* = *šq̃la* (p. 623). Vėl pasirodo nebuvėlė gyvojoje kalboje *kainà* (p. 623). Žem. *Šatrijā* (3^b), ne *Šatrija*! (p. 625). *šiáuža* yra tik vieno J, žem. *atšiáuža*, *atšq̃ža*, *atšmiža* (p. 627). Daiktavardis *šeimà ei* turinti kaip *kreĩtis*, *kreivas*, *seĩtas* (p. 617). *kreĩvas* paveldetas, gali būti r sukietintas, *seĩtas* šnektų žodis, gali būti a redukcija, ar s kietojo ir minkštojo korekcija (p. 637). Vns. kilm. *šēpos* negali būti 4 kirč. (p. 628). Vietovardis yra *Šeštokaĩ* (4), ne *Šeštōkai* (p. 633). Ta *šáiža* vieno J, patikima *pašáiža* (1) — p. 635. Kur skiriamos priegaidės, ten *liēknas*, o *liēknas* iš rytiečių, suniveliavusių ~ priegaidės (p. 635). Gyvojoje kalboje yra *žālesas*, ne *žalēsas* (p. 639). Esamasis laikas *šniōkščiũ* = *šniokščiũ* (p. 648). Būdvardis *šunkũs*, -ì tikriau transponuota lytis būtų *šankũs*, -ì ‚šoklus‘ — p. 652. Tarminis *rumbus* = *rambũs* (p. 658). Iš Prūsų Lietuvos atejo *tėĩgti*, tai pirminis variantas (p. 664), o *teĩgti* vėlesnės pertvarkos žodis. Forma *prāzvimbē* yra tarminė (p. 675). Būtojo k. laiko forma yra *treĩti*, *trēmiaũ*, o *trēmiaũ* priklauso veiksmazodžiui *trėĩti* (p. 685). *ũstai* yra vartojamas Žagārės-Gruzdžių apylinkėse (iš Krš *ũ-sta*), t.y. *uōstai* (šiaurės žem. *ōustā*) – p. 707. Iš *utis* Krš, Rdn, Tl, Eig turbūt pasidarė *utėlē*, iš *skruzdis* (*skruzis*) *skruzdelē*, *skruzėlē* ir kt. (plg. p. 707). Žodis *vālanda* (iš paveldėtos *valandā*, -ōs 3^b) iš vartojusių *adyną* ir pakeitusių skolinį *savū* (p. 715). Dažnesnis kirčiavimas yra *nēvala*, ne *nevalā* (p. 717). Priebalsis v- prieš *am-*, *an-* netariamas šnektose, kurių paisomas dėsniš *am-*, *an-* > *om-*, *on-* / *um-*, *un-*: *ũm̃.ždĩs*, *ũñ.čas*, *ũndũ*, bet *ũũ.ñdĩñi* (p. 718, 720). Apie tai daug rašyta. Šiuo atveju

apibrėžtas šnektų plotas neleidžia tai laikyti senesniu dalyku, ir dar įvairuojantis. Kažin ar čia yra kokio ypatingumo, ar kokių *ántų*, *qšų*, *andenių* ir kt. Daiktavardis *veislė* (p. 728) yra tarminis, visuotinis beveik vartojimas *veĩslė* (2), o *veislė* miestų iš nesusigaudymo. *Véltana* yra dėsningas $e > a$ vad. dadininkų šnektose (p. 733). Žemdirbių yra tariama *šiēnveržė*, ne *šieñveržė* (p. 742). Forma *vėdo* keistina *vėso* (p. 743). *sėjėjas* = *sėjėjas* (ten pat). Vns. viet. tarimas visų lietuvių yra *viduĩ*, *viršuĩ*, *kraujuĩ*, tik vadovėliai moko *viduį*, *viršuį*, tai tik rašymo įprotis (p. 747), net VPU dėstytojų kirčiuojama *viduĩ*, *viršuĩ* (!) ir t.t. Nelauktai kirčiuota *vieñgungis* (p. 748) = *vienguñgis* (2). *Pono* keitimas *viešiũ* (p. 750) yra virtęs mažyčiu juokeliu. Veiksmažodis *viēžtis* neišaiškintas, žem. taria *viēžá-s*, *neušĩviežu*, o tai skamba kaip koks *miēstas*, *svietas* ir kt. slavizmai. Ežero vardas *Vāšuoka*, iš dial. *vá.so.kas* / *vá.šakas* dėl nekirčiuoto *uo* tarimo šnektose (p. 744). Forma *nakvašà* skiemenį *-va-* turi iš dadininkuojančių šnektų (p. 744). Kitas žodis — *pavēnia* apskritai yra sunkiai paaiškinama kirčiavimu (p. 744). *Vieñgungis*, *-ė* (p. 748) = *vienguñgis*, *-ė* (2). Dalyvis *apvilktas* (p. 753) iš Švenčionių ir Utenos krašto, daugelio lietuvių tikrai *apvilktas* (p. 753). *Bevỹrė*, *didvỹrė* tariaimi metatoniškai: *bevỹrė*, *didvỹrė* (p. 757). *Pavĩržis* keistinas forma *pavĩržis* (p. 761). *žáisti* yra paveldėta (Suvalkų kraštas bara vaikus: *vē pražá.i-dei pĩrštĩĩtes*, apie Lz, Zt jau ir nekalbu (p. 771). Forma *žĩpsnis* greičiau bus atsiradusi iš *žũpsnis*, *-ỹs* dėl $‘u > i$ (p. 775). Suliteratūrinti žem. žodžiai *žemynražiui*, *žemynvaĩpiui* taip ir vejojasi po visą tekstą: yra tik galūnė *‘u* / *‘ou* / *o* (p. 778). Iš vokiečių žem. rašybos atėjo *žlėgà* (p. 789), imta tarti suvokietėjusių tilžėnų ir pagėgiškių vakarų aukštaičių.

Daug darbo įdėjo prof. W. Smoczyński, didelį kūrybinį veikalą pasauliui pateikė. Išgąrsino mūsų kalbą, moko ir mus visus tyrinėti, ir atsidėjus, pasiaukojus ir savo kalbos tarmes, įvairiausius mokslo šaltinius. Ar iš nepasitikėjimo savo jėgomis, ar nemanom geriau pasirengsiau, ar norime patinginiauti kurį laiką?

Vytautas Antanas Vitkauskas

Lietuvių kalbos institutas

P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius, Lietuva